

2023 Türkiye Turizm Stratejisi Kapsamında Kırsal Turizmin Değerlendirilmesi

Cihan DURSUN^{1*} Mesut DEMİRAL¹ Burhanettin ZENGİN² Orhan BATMAN²

¹Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Sakarya

²Sakarya Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü, Sakarya

*Sorumlu Yazar

E-posta: cihan.dursun8@gmail.com

Geliş Tarihi: 15 Şubat 2017

Kabul Tarihi: 05 Nisan 2017

Özet

Son yıllarda dünyada ve ülkemizdeki turist grupları deniz, kum ve güneş anlayışının yanı sıra alternatif turizm türlerini tercih etmeye başlamıştır. Bu alternatif turizm türlerinden biri de turistlerin kırsal alanlara turizm faaliyetinde bulunarak buralarda yayla, orman, mesire yerleri, kırsal pazar vb. yerlerde vakit geçirmeyi sağlayarak turizmde geri kalmış yerleri geliştirmek ve bölgeye ek gelir kaynağı yaratarak istihdama olanak sağlayan kırsal turizmdir. Bu doğrultuda kırsal alanlara olan ilgi, cazip ve çekici hale gelmeye başlamış ve ülkemizin turizm stratejisinde önemli yer etmiştir. Ülkemizin en önemli turizm kılavuzu konumunda olan 2023 Türkiye Turizm Stratejisi ile alternatif turizm türleri içerisinde yer alan kırsal turizmde sahip olunan bu eşsiz imkânlar ve kaynaklar ile kırsal turizmde artan talebi karşılayabilir ve önemli ölçüde pay alabilir. Ülkemizin kırsal turizmde yol haritasının belirlenebilmesi için sahip olunan imkânların ayrıntılı şekilde planlanarak uygulanması önemlidir. Ayrıca devlet politikasında kırsal turizme uygun bölgelerde turistik yapılanmanın önemi üzerinde durulması kırsal turizmin sürdürülebilirliği açısından bir diğer dikkat çeken önemli noktadır. Araştırma ülkemizin kırsal turizmdeki gelişimini ve mevcut durumunu ortaya koymakla birlikte, 2023 Türkiye Turizm Stratejisi ile devlet tarafından uygulanmak istenen stratejileri ve geleceğe dönük hedefleri inceler ve tartışır. Bu bağlamda ikincil veri kaynaklarından yararlanılarak eleştirel bakış açısıyla kırsal turizm tüm yönleriyle ele alınmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Alternatif Turizm Türleri, 2023 Turizm Stratejisi, Kırsal Turizm

Considering Rural Tourism in the Context of 2023 Turkey Tourism Strategy

Abstract

In recent years, Both tourist group in Turkey and World have started to prefer the tourism understanding of maritime, sand, and sun, as well as alternative tourism types too. One of these tourism types is rural tourism in which tourists act in rural areas containing plateaus, forests, recreation places. By providing to encourage the tourists to spending their times in the facilities of rural tourism where tourism is underdeveloped, thus this process creates extra found and enables much employment in these fields. According to this way, attention to the rural zones has started to get attractive and rural tourism takes significant place in Turkey's tourism strategy. And with our tourism strategy named by "2023 Turkey's Tourism Strategy", Rural tourism which takes important role in tourism industry as one of the alternative tourism types has unique facilities and resources to be able to supply the demands of tourists and it may participate in tourism significantly. It is important to determine the future plan of Turkey's rural tourism. But for this, it is a must to apply the things what we have got about Turkey's tourism possibilities. Additionally, There is another point emphasizing that Government should take precautions about rural tourism zones which are adaptable for tourism and these providing precautions are considerable for the sustainability of rural tourism. This research does not only exhibit the development and current state of rural tourism in tourism but also 2023 tourism strategy that is wanted to apply by government. Besides, This study aims to analyze and discuss the future target of rural tourism. In this context, Discussing and handling the rural tourism with critical perspective in detail is the main purpose in this study.

Keywords: Alternative tourism types, 2023 Tourism Strategy, Rural Tourism

GİRİŞ

Son yıllarda turistler turizm faaliyetlerini kıyı turizminin dışında farklı turizm türleriyle gerçekleştirmek istemektedirler. Kontrolsüz ve hızlı bir biçimde büyüyen kentleşme ve sanayileşme sorunu ile birlikte doğa tahribi insanları ekolojik hayata özlem duyar hale getirmiştir. İnsanların sanayileşme sürecinden önce alışık oldukları köy hayatından giderek uzaklaşmaktadırlar. Bu bağlamda insanlar alternatif turizm türleri ile beklentilerini karşılayabilmektedirler.

Kırsal alanlarda yayla, orman, mesire yerleri, kırsal pazar vb. doğallığını bozmamış özellikleri ile kırsal turizm faaliyetleri tercih edilen turizm türleri içerisinde yer

almaktadır. Kırsal turizm faaliyetlerini gerçekleştirmek isteyen turistlere bu imkânları sunabilmek için kamu nazarında gerekli hizmetlerin sağlanması gerekmektedir.

Ülkemizin en önemli turizm kılavuzu konumunda olan 2023 Türkiye Turizm Stratejisi ile alternatif turizm türleri içerisinde yer alan kırsal turizmde sahip olunan bu eşsiz imkânlar ve kaynaklar ile kırsal turizmde artan talebi karşılayabilir ve önemli ölçüde pay alabilir. Ülkemizin kırsal turizmde yol haritasının belirlenebilmesi için sahip olunan imkânların ayrıntılı şekilde planlanarak uygulanması önemlidir. Sürdürülebilirlik açısından kamu politikalarında kırsal turizme uygun bölgelerde turistik yapılanmalara gitmek hem bölgeyi geliştirmeye hem de turistik faaliyetleri destekleyici nitelikte olabilmektedir.

Bu çalışma ile kırsal turizm literatürü ve 2023 Türkiye Turizm Strateji incelenmiştir. Böylelikle kamu tarafından kırsal turizm nazarında yapılması gereken politikalar eleştirel bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Çalışmanın kapsamı ve sonuçları doğrultusunda ülkemizin her bölgesinde kırsal turizm uygun alanlar bulunmakta ama rasyonel anlamda bu potansiyel kullanılmamaktadır.

LİTERATÜR İNCELEMESİ

Kırsal Turizm Kavramı ve Önemi

Günümüzde turist gruplarının tercihleri doğrultusunda deniz-kum-güneş anlayışının yanı sıra farklı turizm türlerine olan talep artmaktadır. Bu bağlamda alternatif turizm türleri içerisinde yer alan kırsal turizm, tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu yörelerde ya da kırsal alanlarda gelişen bir turizm çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kırsal alanlara olan ilginin artmasıyla birlikte kırsal turizm kavramına yönelik yapılan tanımların net bir şekilde ifade edilmesi gerekmektedir. Literatürde yer alan tanımlardan bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

Avrupa Birliği tarafından yapılan çalışmada yer alan tanımda kırsal turizm, tarımsal ya da yerel değerlerle iç içe bulunarak hoşça vakit geçirmeyi arzulayan turistlere, istek ve beklentileri doğrultusunda konaklama, yiyecek-içecek ve diğer hizmetleri veren küçük ölçekli işletmelerin yer aldığı küçük yerleşimlerde gerçekleştirilen faaliyetler olarak ifade edilmiştir (EC, 1999:151).

Başka bir tanımda ise kırsal turizm, “insanların devamlı ikamet ettikleri yerler dışındaki ziyaretleri sırasında tarım üreticilerinin ürettikleri mal ve hizmetlerden yararlanması, yörenin doğal dokusuna uygun mekânlarda talep etmesi ve yörede para arttırma arzularını minimize ederek geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkilerin bütünü” olarak tanımlanmıştır (Küçükaltan ve Ultanır, 2012: 126).

Kösebalaban (1996)’a göre kırsal turizm ise yalnızca çiftlik alanlarında uygulanan bir turizm türü değildir. Çiftlik turizmi ile birlikte çevresel ve doğa turizminin gerektirdiği bazı özel ilgi alanlarını da içeren çok yönlü bir turizm türüdür. Yürüyüş, tırmanma, at binme, macera, spor, sağlık, avcılık, balıkçılık, eğitsel, sanatsal, tarihsel ve bazı bölgelere yönelik etnik kökenli turizm yanında yapılan kırsal turizm faaliyetleri de bulunmaktadır. Burada asıl amaç sessiz, sakin ve dinlendirici bir ortamı yakalayabilmektir (Özgürel, Alkan ve Karaman, 2016: 90).

Diğer bir tanımda ise kırsal turizm, değişik kültürlerle bir arada olmak amacıyla turistlerin doğal ortamlarda tatillerini geçirmek için kırsal bir yerleşmeye giderek konaklamaları ve o kırsal yerleşmeye özgü etkinliklerde bulunmalarıyla gerçekleşen bir turizm türü olarak ifade edilmektedir (Arpacı ve Aylan, 2016: 232).

Kırsal turizm, kırsal kesimde yapılan ve yaşamın farklı yollarını anlamaya çalışan, doğa ile yakın temasta bulunarak hayatlarının daha düzenli olmasına imkân veren turistlerin istek ve arzularını yansıtmaktadır. Kırsal turizm dünya çapında gelişmemiş ulusal ekonomilerin ve alanların endüstrinin çeşitli yerlerinde önemli gelir getirici yeteneklerini ortaya koyarak, onlardan yararlanılmasını sağlayan turizm türüdür (Gürdoğan ve Tetik, 2016: 96).

Daha kapsamlı bir tanımda Kültür ve Turizm Bakanlığı kırsal turizmi şu şekilde tanımlamıştır. Kırsal alanlarda doğal veya tarihi çekiciliklerin bulunduğu yörelerde, ekonomik geçim kaynağı tarım olan nüfusun, tarımsal faaliyetlerini sürdürmekle beraber evlerinin, ambarlarının kullanmadıkları uygun bölümlerini profesyonel amaçla ziyaretçi ağırlayabilecek konaklama tesisine dönüştürerek,

ek iş olarak küçük ölçekte turizm işletmeciliğinin yapılmasıdır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2003: 2).

Literatürde yer alan tanımlar sonucunda kırsal turizmde, doğal yaşam ve tarımsal değerlere duyulan ilgi ile asil hareket noktasını oluşturmak ve kırsal alana yönelik yapılan aktiviteleri yöresel özelliklerden faydalanarak zenginleştirmek mümkün olabilmektedir (A. Köroğlu ve Ö. Köroğlu, 2006: 234).

Kırsal turizmin gelişiminde kent kökenli organize çevre turları, amatör gezginler, gezi ile dergi, kitap ve gazeteler, tv programları, internet ve sosyal medya bilinçli yerli ve yabancı turistlerde büyük rol oynamaktadır. Aynı zamanda yerel halkın turizme karşı tutumu, isteği ve teşvik edilmesi de kırsal turizmin gelişmesine etki etmektedir (Avcıkurt ve Köroğlu, 2008: 69).

Kırsal Turizm, yöre halkına kültürel etkileşim ve gelişimin yanında ekonomik fayda sağlamak ve bölge insanının tarımsal gelirleri dışında kırsal turizm gelirleri olmakta ve toplamda kırsalda yaşayanların gelirlerinde artış ve buna bağlı olarak yaşam standardında bir yükselme sağlaması açısından önem arz etmektedir (Torun, 2013: 32-33). Ayrıca kırsal turizm; kırsal kültür, doğal çevre ve tarımla bütünleşen, ayrıca diğer turizm türleriyle de son derece kolay uyum sağlayabilen bir turizm türüdür. O yüzden çeşitli yerel, ulusal ve uluslararası girişimlerle içeriği zenginleştirilen kırsal turizm, dünyanın pek çok ülkesinde insanları tatil için kırsal alanlara çekebilmektedir (Soykan, 2003: 2).

Kırsal turizm kırsal alanların gelişiminde sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel yönden birçok katkıda bulunabilir. Sözü edilen bu etkiler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Yazgan ve Kadanalı, 2012: 6);

- Kırsal alanlarda tarımsal faaliyetlerle uğraşan ya da uğraşmayan ailelere kırsal turizm yoluyla ek gelir sağlanabilir.
- Kırsal turizm, kırsal alanlarda yaşayan yerel halka yeni iş olanakları sunarak kırdan kente göçün önlenmesini sağlayabilir.
- Kırsal turizmin gelişmesi sonucu kırsal yöredeki kadınların aile içerisindeki rollerinin değişmesiyle birlikte kadının aile yaşamına aktif olarak katılması daha kolay ve hızlı olabilecektir.
- Kırsal turizmin yaygınlaşması ile kırsal alanlara götürülebilecek altyapı, sağlık ve eğitim vb. hizmetlerin, kalite ve sayısında önemli artışlar görülebilecektir.
- Gelecekte turistlerin çevreye daha duyarlı olacakları göz önünde bulundurulduğunda, turizme açılan kırsal alanlarda bozulmamış bir çevre ile kültürel çevre olarak adlandırılan geleneksel mimari tarzın korunması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle kırsal alanlarda yeni bina inşa yerine, var olan mimari yapıya restore çalışmaları ile geleneksel tarzın korunması ve çevrenin peyzaj açısından daha planlı, daha düzenli olması sağlanabilir.

Turizmin yıl içindeki dağılımını etkileyen ve turizm sezonunun süresini belirleyen ülkenin coğrafi koşulları, turistik talep, turizm türü ve politikası gibi bazı faktörler vardır. Bu faktörler birçok çevresel, sosyal ve kültürel sorunlara yol açmakta ve ekonomik beklentiler karşılanamamaktadır; fakat kırsal turizmin mevsimsel olma özelliği olmadığından dolayı bulunulan ortama ve mevsimine göre değişik turizm aktivitelerinin yapılabilmesi ülke turizmi için kırsal alanların önemini giderek arttırmaktadır. Diğer bir deyişle kırsal turizm ülkemizde son yıllarda şekillenen turizmin coğrafik mekâna ve zamana yayılımı ile ilgili politikalarıyla da örtüşen bir nitelik taşımaktadır (Kodaş ve Su Eröz, 2012: 170).

Dünyada Kırsal Turizm

Kırsal turizm, bir tarafta kent insanının dinlenme gereksinimini karşılaması, diğer taraftan tarım ile kolay uyum sağlanması ve birçok turizm türüyle uyum sağlayabilen yapısı nedeniyle çok sayıda ülkede yerini almıştır (Ahıpaşaoğlu ve Çeltek, 2006: 70). Ülkelerde yer alan kırsal turizm uygulamalarından bazıları şu şekildedir;

İtalya, özellikle Tuscany, Umbria, Latium, Liquria, Abruzzia gibi bölgelerinde kırsal turizm faaliyetleri bulunmaktadır. Çiftliklerle yakından ilişkili olduğu için daha çok tarımsal turizm ya da çiftlik turizmi adıyla anılmaktadır. Latium bölgesinde bir çiftlikte; ziyaretçilere çiftlik kampinginde konaklama, atla gezi, gölde balık avlama olanakları sunulmaktadır. Çiftlik, turistlerin pazar günü yürüyüş yaptıkları, çok güzel bir ortamda bulunmaktadır. Çiftlikte başlıca işlevsel binalar; tarihi 15. yüzyıla inen büyük merkezi bir ev, hala dinsel törenlerin yapıldığı eski bir kilise, çiftlik hayvanlarının etlerinin satıldığı bir kasap dükkânı ve geleneksel yemekler sunan 50 masalı bir restoran bulunmaktadır (Aydın, 2012: 41-42).

Avusturya, kırsal turizmi en iyi uygulayan ülkelerin içinde yer almaktadır. Bu alanda faaliyet gösteren örgütlerin arasında en önemlisi, 36 köyü kapsayan “yeşil köyler” örgütü denilebilir. Yeşil köyler örgütü, ekolojik standartlar, mimari standartlar ve sosyal-turistik standartlara bağlı olarak seçilmiştir (Kiper, 2006: 52).

İngiltere’de ise, Galler bölgesinin orta kesimi, West Country ve Güney Doğu İngiltere bölgelerinde

kırsal turizme rastlamak mümkündür. West Country için örnek vermek gerekirse bu bölge, ılıman iklimi, bozulmamış kıyıları, kumsalları, hafif engebeli topografik yapısı ile yürüyüş, ata binme, çiftlik turizmi gibi etkinliklerin uygulanmasına olanak vermektedir (Kiper, 2006: 54).

İrlanda, kırsal turizmi nüfusu 1.500’den daha az olan kırsal alanlar ve kasabalar olarak tanımlanmıştır. İrlanda’da faaliyet gösteren Teagasc, ülkenin çiftlik danışma kurulusudur ve kırsal ve

çiftçi topluluğuna tavsiyede bulunma ve eğitim sağlamayı içermektedir. Teagasc, kırsal turizmde kendin pişir kendin ye, yatak ve kahvaltı, yürüyüş yapma, oltu balıkçılığı ve ziyaretçi çekme aktivitelerini içeren alternatif girişimcilerin kurulması için web sayfasından bilgi akışı sağlamaktadır (Şerefoğlu, 2009: 74-75).

Japonya, 1990’lı yılların başlarından itibaren kırsal yaşama olan ilgi artmaya başlamıştır. 1992 yılından itibaren ise Japon hükümeti tarım, ormancılık ve balıkçılığı kapsayan kırsal, çiftlik ve yeşil turizmi teşvik etmeye başlamıştır (Albayrak, 2013: 139).

Yeni Zelanda, çiftlik turizminde turistlerin ilgisini çeken iki önemli konudan biri çiftçilik, diğeri ise kadınlar tarafından elle üretilen giysiler ve hediyelik eşyalardır. Çiftçi ailesi ile bağlantı kurma çiftlikte yetiştirilen tarımsal ürünler ve çiftlik hayvanları turistlerin ilgisini çeken unsurlar iken, yürüyüş yapma, çevreyi izleme en çok ilgi gören kırsal turizm faaliyetleri olarak kabul edilmektedir. Örneğin Gora kasabasında alabalıklar, Clinton kasabasında atlar, Cromwell’de meyveler ön plana çıkmıştır. (Doğan, 2012: 44-45).

Türkiye’de Kırsal Turizm

Ülkemizde kırsal turizm, yayla turizmi, eko turizm ve macera turizmi başlıklarında kamu ve özel sektör tarafından geliştirilmektedir. Ülkemizde yayla turizm olarak anılan kırsal turizm, Kültür ve Turizm Bakanlığı dünyadaki turizm tercihlerinde meydana gelen değişim doğrultusunda

1990 yılında “Yayla Turizmi Projesi” başlatmış ve proje kapsamında Karadeniz Bölgesi ve Toroslarda 26 adet yayla belirlenerek turizm merkezi kapsamına alınmıştır (Torun, 2015: 15).

Türkiye’deki dağ ve orman köylerinden başka birçok ova köyü de sahip olduğu tarihi ve sosyo-kültürel değerler açısından kırsal turizm için önemli potansiyele sahiptir. Başta Doğu Anadolu Bölgesi ve bu bölgede en önemli yayla ili olan Erzurum olmak üzere; bu ilin Palandöken Dağları, Tortum Şelalesi, Uzundere Dinlenme Vadileri, Rize Kaçkar Dağları ve Artvin ve çevresi kırsal turizm açısından çok önemlidir. İstanbul ve İzmir gibi büyük kentlerin çevresinde, Muğla ve Antalya gibi turistik illerde, Bursa ve Kastamonu gibi tarihi ve kültürel zenginliklere sahip yerleşim yerlerinin çevresinde, antik kentlerin yakınındaki köylerde bu yönlü kırsal turizmin geliştiği görülmektedir (Çeken, Karadağ ve Dalgın, 2007: 9).

Türkiye’de kırsal turizm olgusu son yıllarda artan bir önem göstermiştir. Bu nedenle çeşitli bölgelerde, ilçelerde ve köylerde kırsal turizmin gelişmesi için çeşitli projeler geliştirilmiştir. Bu bağlamda, Doğu Anadolu Turizm Gelişim Projesi, Kastamonu Azdavay’da Ekoturizmin Geliştirilmesi Projesi ve Yanık Ali Konağı Restorasyon Projesi, Manisa İli Tekelioğlu Köyü Kırsal Turizm Gelişim Projesi, Küre Dağları ve Zümrüt Köyü, Gökçeada: Organik Yaşamı Adada Öğrenmek Projesi, İzmir ili Şirince köyü, Cumalıkızık, Göreme, Mumcular ve Beypazarı örneklerini gösterebiliriz (Ün, Tutar, Tutar ve Erkan, 2012: 347).

Başarı için fiziksel unsurların varlığı tek başına yeterli değildir. Fiziksel unsurlar, ancak organizasyon kabiliyeti, pazarlama, iletişim ve girişimcilik niteliğine sahip insan kaynağı ile buluşturulduğunda gelişme sağlanabilir. Kırsal turizme muhakkak halkın eğitimiyle başlanmalı, yerel örgütler kurulmalı ve çok yönlü tanıtıma gidilmelidir. Şirince Köyü’nün başarısı incelendiğinde üç temel faktörün öne çıktığı görülmüştür. Bunlar; tarihsel ve kültürel miras, coğrafi konum ve doğal çekicilikler, köy halkının dışa açık yapısı ve turizmi benimsemesidir (Özçatalbaş, 2006: 9-10).

YÖNTEM

Teorik olarak hazırlanan bu çalışmada; alternatif turizm türleri içerisinde yer alan kırsal turizmin Ülkemizin en önemli turizm kılavuzu konumunda olan 2023 Türkiye Turizm Stratejisi ile yol haritasının belirlenmesinde izlenecek politikalardan dolayı araştırma konusunu oluşturmaktadır. Kavramsal olarak ele alınan çalışmada ikincil veri kaynaklarından yararlanılmıştır. Kamu bünyesinde uygulanacak politikaların özümsemesi adına toplam 62 adet araştırma incelenmiştir. İkincil veri kaynakları olarak literatürde yer alan makaleler, bildiriler, tezler, dergiler ve 2023 Türkiye Turizm Stratejisi incelenerek ülkemizin kırsal turizmdeki mevcut durumu eleştirel bakış açısıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2023 TÜRKİYE TURİZM STRATEJİSİ İLE KIRSAL TURİZM PERSPEKTİFİ

Ülkemiz kırsal turizm kapsamında eşsiz imkânlarla sahip olmasına rağmen 2023 Türkiye Turizm Stratejisinde alternatif turizm türleri içerisinde yer almaktadır. Kaynaklar ve bütçeler doğrultusunda kırsal turizmin öncelikli olarak hedeflere alınamaması hem avantaj hem dezavantaj olabilmektedir. Bunun nedeni yayla turizmi, doğa turizmi, eko turizm ve kırsal turizm arasında ayırım yapılamamasını

güçleştirmektedir. Alternatif turizm türleri dışında kırsal turizme yönelik hedefler doğrultusunda öncelikli turizm türü olarak yer bulabilseydi, kırsal turizme yönelik yatırımlar ve gelişmeler daha fazla olabilirdi.

Türkiye alternatif turizm türleri bakımından sınırsız kaynaklara sahiptir. Fakat bu kaynaklar rasyonel anlamda aktif olarak kullanılmamaktadır. 2023 Türkiye Turizm Stratejisi ile alternatif turizm türleri bir bütün olarak, doğal, kültürel, tarihi ve coğrafi değerleri koruma dengesi içinde turizm alternatiflerini geliştirmek amaçlanmıştır. Bu sayede turizmden alınacak payı artırma imkânı oluşurken, diğer taraftan kırsaldan kente göçü engellemek ve kırsal alanların gelişimi sağlanarak bölgeler arası dengesiz kalkınmanın önüne geçilme fırsatı doğacaktır.

Stratejide yer alan kırsal turizme yönelik hedefler doğrultusunda, ülkenin her yanına yayılmış olan yayla, dağ, kış sporları, kültürel açıdan önemli yerleşmeleri bir bütün olarak entegrasyonu sağlanarak daha güçlü varış noktaları oluşturmak istenmiştir. Bu sebeple zayıf kalan kırsal alanların gelişmesi ile o yerlerdeki kültür, el sanatları ve yöreye ait geleneksel yapıların güçlenmesi sağlanacaktır. Ayrıca iyice artarak devam kentleşmenin getirdiği çevre tahribatına yönelik karşı tedbirler alınarak kaliteli yaşanabilir çevreler oluşturulabilir. Bu bağlamda oluşturulan yerler turizm faaliyetine katılan turistlerin ilgisini kırsal mekanlara çekmiş olacaktır. Çünkü gelişen ve değişen dünyada turistler, doğallığı ve tabiatı deneyimlemek isterken aynı zamanda teknolojinin ve medeniyetin getirdiği nimetlerden mahrum kalmamak istemektedir.

Alternatif turizm türlerine yönelik yapılması planlanan bu hedefler tek başına yeterli olamamaktadır. Bir yandan da bölgenin doğal dokusuna zarar vermeden gerekli altyapı ve ulaşım olanaklarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Kamu düzeyinde maliyeti en aza indirmek adına özel sektör ile iş birliği sağlanabilir. Ancak maliyetleri en aza indirmeye çalışırken, işin ve işleyişin uzman kişiler tarafından gerçekleştirilmesini sağlamayı da ihmal etmemek gerekmektedir.

Kırsal turizmin yapılabildiği yerleşim yerlerinde doğal kaynaklar, ekolojik ve ekonomik verimlilik çerçevesinde korunabildiği takdirde sürdürülebilirlik ilkelerine uygun olabilecektir. İç turizm pazarında alternatif turizme dayalı ürünlerin araştırılarak bölgesel ve yerel bazda çalışmalar yapılması ile iç pazardaki turistlere yönelik pazarlama ve tanıtım çabaları sayesinde kırsal turizme yönelik halk bilinçli hale gelebilecektir. Kırsal turizm konusunda bilinçlenen halk aynı zamanda kırsal turizmin getirdiği faydaları deneyimleyecek, bu deneyimleme kırsal turizm ile halk arasında olumlu etkileşimi ve ilerlemeyi devamlı hale getirmiş olacaktır.

Kırsal turizme yönelik yapılacak uygulamalarda yenilikçi fikirler ile desteklenmesi gerekmektedir. İnsanların alışılmışın dışında turizm faaliyetlerini gerçekleştirilmesi onlarda farkındalık oluşturabilir. Ayrıca kamu düzeyinde de uluslararası turizm arenasında eşsiz imkânların yanına uygulanacak inovatif faaliyetler desteklenmesi rekabet avantajına da destek sağlayabilmektedir. Pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinin etkin kullanımı ile marka imajı oluşturmak adına Türkiye Turizm Endüstrisinde yerini alabilir.

Kırsal turizm uygulamalarında hizmet sunumunu çeşitlendirmek gerekmektedir. Turistlerin hizmet aldığı süre zarfında yaylalar ya da kırsal alanlarda "kendin yetiştir, kendin pişir" gibi uygulamaların sayıları artırılabilir ve böylece kırsal turizm, yayla turizm ya da tarımsal turizmin yapısıyla bütünleşik turizm faaliyetlerinin kendine özgü

özellikleri ortaya konulabilir. Özellikle sivil toplum kuruluşları ve özel sektör ile doğayı korumaya yönelik çalışmalar arttırılmalıdır. Bu çalışmaların çocuklara yönelik olması, bu durumu daha ilgi çekici hale getirebilir. İnsanlar bu sayede çocuklarıyla birlikte kırsal alanlardaki doğanın ve dokunun zarar görmemesi adına bilinçlendirilmiş olabilirler.

Alternatif turizm türlerini kapsayan alanlarda kullanım amaçlı yapılması planlanan çeşme, barınak gibi alanların Osmanlı motiflerine dayalı olarak tasarlanabilir. Bu sayede kırsal alanlarda kırsal turizmi geliştirmeye çaba sarf edilirken geçmişimizin güzelliklerini turistlere tanıtmaya fırsatı yakalanmış olacaktır. Ayrıca doğa turizmi amaçlı olarak seçilen alanlarda yer alan mağara, şelale, ilginç ağaç kaya oluşumu, sportif alanlar, kamping alanları vb. yerlerdeki çevre düzenlemeleri kırsal turizmin doğasına uygun olacak şekilde yapılmalıdır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada 2023 Türkiye Turizm Strateji kapsamında kırsal turizmin değerlendirilmesi yapılmıştır. Türkiye'nin son zamanlarda yaşadığı terör olayları, diğer ülkelerle yaşanan siyasi krizler vb. olaylar turizmi olumsuz etkilemiştir. Buna rağmen 2023 Türkiye Turizm Stratejisinde yer alan hedefler doğrultusunda Türkiye'nin turizmde söz sahibi ülke olması için çaba sarf edilmektedir.

Türkiye'nin kırsal turizm açısından sahip olduğu potansiyel, önemli avantajlar elde edebileceğini göstermektedir. Özellikle tarımsal yerel ürünlerin değerlendirilmesi ve kırsal turizmde konaklama hizmeti, köylü ve çiftçinin kendi evinde kırsal pansiyon veya otellerde, kırsal tatil köylerinde ya da kırsal kampinglerde verilmesi için yerel halk teşvik edilmesi gerekmektedir.

Kırsal alanlarda yapılacak yerel ile bir canlılık ve turizm hareketi yaratarak sosyal, politik, kültürel, ekonomik çevre açısından birçok katkılar sağlanabilir. Özellikle turizm faaliyetlerinin 12 aya yayılması ve turistik ürün çeşitlendirilmesi açısından önemli fırsatlar sunan yerel etkinlikler yörenin tanıtılması, yöre imajının oluşturulması ve turizmden daha fazla pay alınmasına da destek olmaktadır (Baysal, Özgürel, Çeken, 2016: 107).

Sonuç olarak 2023 Türkiye Turizm Stratejisi Eylem Planı Haritası incelendiğinde, turizm bir bütün olarak ülkeye yayılmasını sağlamak amaçlanmıştır. Bu bağlamda Türkiye'de kırsal turizm hedeflenen planların gerçekleşmesi ile Türkiye bölgelerarası eşitsiz kalkınmanın önüne geçilerek bir denge oluşturulabilir. Ayrıca oluşturulacak Turizm Gelişim Koridorları, Turizm Gelişim Bölgeleri, Eko-Turizm Bölgeleri ile yine Türkiye Turizm Stratejisi kapsamında karayolu önerileri bütün bölgeler arasında bir ağ oluşturulması sağlanacaktır. Bu sayede turizmde bütüncül politika uygulanarak kırsal turizmde istenen potansiyel aktif olabilir. Bu bahsi geçen politikalar uygulanıp mevcut potansiyel aktif hale getirildikten sonra, bu aktivasyonun devamlı hale gelebilmesi için sürdürülebilirlik ile ilgili gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu sürdürülebilirlik ancak yerel turizm kuruluşlarından, en tepeye yani Kültür ve Turizm Bakanlığına kadar olan yapıların koordinasyonlu ve sistematik bir şekilde birlikte çalışmasıyla mümkündür.

Araştırma kapsamında ve genel olarak kırsal turizmin geliştirilmesine yönelik kamu, yatırımcılar, yerel halk ve yeni araştırmacılara bazı öneriler getirilebilir;

- Kamu yerel halkı kırsal turizme teşvik edici uygulamalar ya da hibe imkânı sunabilir.
- Yerel halka, pansiyonculuk anlamında eğitimler verilebilir.

- Türkiye'nin kırsal alanlarının büyük kısmının dağlık alanlardan oluşması ulaşımı zorlaştırmaktadır. Bu sebeple kamu özel sektörü buralara altyapı hizmetleri sağlamaları için kredi imkânları sunabilir.
- Yerel halk ile STK'lar ortak etkinlikler, gezi turları, vb. organizasyonlar ortak hareket edebilirler.
- Yeni araştırmacılar 2023 Turizm Stratejisi kapsamında kırsal turizmi kavramsal yerine ülkenin bir bölgesi ya da ili bazında yer alan paydaşları nicel yöntemlerle değerlendirebilir. Burada amaç strateji ile uygulamanın birbirleriyle entegre olmasını sağlayarak ayakları yere daha iyi basan çalışmalar yapabilirler.

KAYNAKLAR

- [1] Ahipaşaoğlu, S. ve Çelteç, E., (2006), "Sürdürülebilir Kırsal Turizm", Ankara, Gazi Kitabevi.
- [2] Albayrak, A., (2013), "Alternatif Turizm", Ankara, Detay Yayıncılık.
- [3] Arpacı, Ö. ve Aylan, S., (2016), "Ön Lisans Öğrencilerinin Kırsal Turizm Algıları Üzerine Bir Araştırma: Karaman İli Örneği", Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7 (13), 229-252.
- [4] Avcıkurt, C. ve Köroğlu, Ö., (2008), "Kırsal Turizm", Turistik Ürün Çeşitlendirmesi", Editörler: Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt C., Ankara, Nobel Yayınevi, s: 61-82.
- [5] Aydın, O., (2012), "AB'de Kırsal Turizmde İlk 5 Ülke ve Türkiye'de Kırsal Turizm", KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (23), 39-46.
- [6] Baysal, K., Özgürel, G. ve Çeken, H., (2016), "Aydın Yöresindeki Yerel Etkinliklerin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi", International Journal of Social and Economic Sciences, 6 (1), 100-108.
- [7] Çeken, H., Karadağ, L. ve Dalgın, T., (2007), "Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm Ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir Çalışma", Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 8 (1), 1-14.
- [8] Doğan, G., (2012), "Ankara İli Ayaş İlçesinin Kırsal Turizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi", Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- [9] European Commission (EC), (1999), "Towards Quality Rural Tourism: Integrated Quality Management (IQM) of Rural Tourist Destinations", Enterprise Directorate General, Brussels: Tourism Unit.
- [10] Gürdoğan, A. ve Tetik, S., (2016), "Salihli'nin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi", International Journal of Social and Economic Sciences, 6

(2), 95-104.

- [11] Kiper, T., (2006), "Safranbolu Yörük Köyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi", Yayımlanmış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- [12] Kodaş, D. ve Su Eröz, S., (2012), "Kırsal Turizm İle Kültürel Turizmin Bütünleşmesi", KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (22), 169-174.
- [13] Köroğlu, A. ve Köroğlu Ö., (2006), "Kırsal Turizmin Yöre Kalkınmasındaki Rolü: Buldan Yöresi Kırsal Turizm Potansiyeli", Buldan Sempozyumu, (23-24 Kasım 2006), s: 233-242.
- [14] Küçükaltan, D. ve Ultanır, G., (2012), "Trakya'da Kırsal Turizmin Uygulanabilirliği: Şarköy Örneği", KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (22), 125-130.
- [15] Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2003), "Kırsal Kalkınma Projesi: Kastamonu-Küre-Belören Örneği", Ankara.
- [16] Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2007), "Türkiye Turizm Stratejisi 2023: Eylem Planı 2007-2013", Ankara.
- [17] Ün, E., Tutar, F., Tutar, E. ve Erkan, Ç., (2012), "Ekonomik Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü: Türkiye Örneği", International Conference On Eurasian Economies, (11-13 Ekim 2012), s: 345-350.
- [18] Özçatalbaş, O., (2006), "Türkiye'de Kırsal Turizm Potansiyeli Ve Geliştirme Olanakları", TMMOB Turizm Ve Mimarlık Sempozyumu, (28-29 Nisan 2006), s: 1-12.
- [19] Özgürel, G., Alkan Ö. ve Karaman, M., (2016), "Sanat Köylerinin Kırsal Turizm Açısından Önemi: Dibeklihan Kültür ve Sanat Köyü Örneği", International Journal of Social and Economic Sciences, 6 (2), 89-94.
- [20] Soykan, F., (2003), "Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi", Ege Coğrafya Dergisi, 12 (2003), 1-11.
- [21] Şerefoglu, C., (2009), "Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü- 2007- 2013 Yılları Arasında Ülkemizde Uygulanacak Olan İpard Kırsal Kalkınma Programındaki Yeri, Önemi Ve Beklenen Gelişmeler", Uzmanlık Tezi, T.C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Ankara.
- [22] Torun, C., (2015), "Elazığ İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma", Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- [23] Torun, E., (2013), "Kırsal Turizmin Bölge İnsanına Katkıları", KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 15 (24), 31-37.
- [24] Yazgan, Ş. ve Kadanalı, E., (2012), "Ağrı İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi", KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (22), 5-10.